

BASSEN

i mittpunkten

HANS BACKENROTH RÖR SIG FRITT MELLAN JAZZSTILAR OCH GENERATIONER. SOM BASIST BEFINNER HAN SIG I EN MITTPUNKT MELLAN HARMONIER OCH RYTM, SÄGER HAN. DET ÄR EN VIKTIG POSITION SOM HAN TRIVS MED.

et fanns en tid då man kunde befara det värsta för jazzens framtid i Sverige, för en ny musikergeneration var inte att tänka på. Men för drygt tio år sedan började de unga ta sig upp på scenen, inte som ensliga irrbloss i horisonten utan som ett fyrverkeri, som lys-te och sprakade och satte fart på det gamla spelet. En som i hög grad bidragit till detta och rönt allt större uppmärksamhet är basis-ten Hans Backenroth. Hans distinkta basgångar har stabil bärkraft och spänstig drive. De bygger melodiska linjer, som ger ackordföljdernas konturer en alldeles särskild skärpa.

Han är född 1966 i Karlstad och började spela klassisk gitarr i åttaårsåldern. Fem år senare växlade han spår och blev elbasist i ett rockband. Hans äldre bror hade skivor med Weather Report, där Jaco Pastorius spelade elbas. På gymnasiet vidgades vyerna, han och kompisarna bildade ett fusionband.

HANS BACKENROTH ÄR grundlig och metodisk, nyfiken på sammanhangen bakåt och framåt och även i sidled.

– Jag ville veta vilka som påverkat Jaco Pastorius, det måste ju ha funnits något innan, som var värt att känna till. Då upptäckte jag Paul Chambers och köpte Miles Davis 'Kind of blue'. I Karlstad kände jag trumpetaren Johan Setterlind och tenorsaxofonisten Mats Nilsson, och Mats hade mängder av

skivor. 1985 gick jag på en konsert där Lars Danielsson spelade bas, och jag började åka ner till Göteborg varannan månad för att ta lektioner av honom. Det var han som inspirerade mig att spela kontrabas, så jag köpte en billig begagnad.

PAUL CHAMBERS VAR länge Hans stora förebild.

– Eftersom han ibland spelade med stråke, följde jag spåret bakåt till Slam Stewarts skivor. När jag väl hamnat i den epoken, lyssnade jag också på Jimmy Blanton och Israel Crosby, och sen tog jag mig framåt igen via Ray Brown. Några av dagens basis-ter som jag sätter högst är George Mraz och Jesper Lundgaard. Gäller det svenskar vill jag nämna Sture Åkerberg, Torbjörn Hultcrantz, Kurt Lindgren, Palle Danielsson och Lasse Danielsson.

Hans for till Stockholm för att studera musik, först på Birkagårdens musikfolkhögskola 1986–87, då han samtidigt tog lektioner för en basist i hovkapellet, och sedan på Musikhögskolan till 1990.

– Både på Birka och Ackis hade jag Nisse Sandström i ensemblespel, och det var lärorikt. Det var han som inspirerade mig att upptäcka standardlåtarna. Och han kunde t ex ta med sig Horace Parlan för att vi skulle få spela ihop på en skolkonsert. Något sådant hade jag ju inte ens vågat drömma om.

Så Nisse blev något av en idol för mig och mina kompisar. Island Östlund och Bertil Strandberg betydde förstås också mycket.

NÄR HANS GICK på Birka, fick han plötsligt vikariera i Bernt Rosengrens storband.

– Det var en stor grej att spela med alla jag hört talas om. Det gick bättre och bättre under kvällen. Då kom Red Mitchell in och satte sig precis framför mig, och det blev nästan för mycket på en gång. Men i pausen kom han fram och pratade entusiastiskt med mig, och allt började kännas bra. Genom den spelningen kom jag med i Fredrik Noréns band 1988–90, det med Joakim Milder, Johan Hörlén och Carl-Fredrik Orrje. Gott om jobb var det, inte minst utomlands, i Frankrike, Indonesien och Malaysia. Vi spelade också in LP:n 'To Mr J' för Sonet.

Trumslagaren Fredrik Norén är ju bl a känd för att ständigt förnya sitt band med unga förmågor, och när tiden var kommen, var Hans beredd. Han brukade spela med Carl-Fredrik Orrje och Leif Wennerström på trio, ibland utökad till Bertil Lövgrens & Krister Anderssons kvintett. Han hade också börjat med Claes Janson och i Ulf Johanssons grupp. Därtill började han vikariera i Stockholm Jazz Orchestra.

– 1990 vickade jag då och då för Sture Åkerberg i Gösta Rundqvists trio, och det

ledde till att jag fick spela fyra veckor i USA och Kanada med Putte Wickmans kvartett. I den ingick Gösta och Ronnie Gardiner. Det var meningen att Red Mitchell skulle vara med, men när han backade ur, ersatte jag honom hos Putte. Det blev bara en repetition, för det är pang på när Putte spelar. Den där turnén var förstås en musikalisk kick, och det var fantastiskt att t ex spela på Sweet Basil i New York! På festivalen i Monterey fick jag spela med Harry 'Sweets' Edison med Dompan och Rune Gustafsson och Puttes komp. Det kändes nästan övernaturligt att spela med en legend som Edison, men alla frågetecken försvann, allt blev plötsligt självklart.

NÄR ALLA FRÅGETECKEN försvinner, det måste vara när de magiska ögonblicken infinner sig och musiken lyfter, eller med Hans egna ord:

– Det känns som en kraft som tar en till platser där man inte varit förut, en kraft, som inte går att stoppa, som sopar undan alla tekniska svårigheter. Det är ett tillstånd där allt bara sker. Lättast när man det tillståndet, om man kan göra sig mottaglig och inte har några förutfattade meningar om hur det ska låta. Och allra bäst är det förstås när också publiken rycks med.

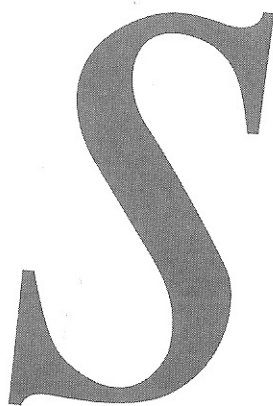
Efter Amerika-turnén spelade Hans bl a med Anders Widmarks trio – det blev tre år – och något senare i Rebecka Törnqvists grupp. Musiken är dokumenterad på CD, Widmarks 'AWSQ' på Sony och Törnqvists 'A night like this' på EMI. Hans ingick även i första upplagan av Lina Nybergs kvintett.

– Det hände så mycket, så jag fick backa ut från flera jobb. Jag stannade kvar hos Anders och Rebecka, liksom hos Claes Janson och Uffe Johansson, och så började jag också i Rune Carlssons storband och i Göran Strandbergs trio med Bengt Stark på trummor. Och genom Claes kom jag i kontakt med Kjell Öhman och började spela med hans trio. Dompan ringde ibland, men jag var jämt upptagen, och det var först i år jag kunde börja hos honom tillsammans med Jan Lundgren och antingen Rasmus Kihlberg eller Johan Löfcrantz på trummor. Jan

Lundgrens trio brukar spela med Viktoria Tolstoy också, och då är Johan Setterlind med på trumpet.

Hans lediga kvällar har under de senaste åren varit lätt räknade. Han är fortfarande ordinarie i de band, som ovan nämnts – bortsett från Anders Widmarks – och i somras var han med Ronnie Gardiners oktet på Gröna Lund, sex dagar i veckan till klockan åtta, en speltid som lämnat kvällarna fria för andra jobb.

Det har blivit flera CD, Claes Jansons 'All of me' och Ronnie Gardiners 'My Swedish heart', båda på Sittel, samt ännu ej utgivna album med bl a Arne Domnérus och med Rebecka Törnqvist.

om om det inte var nog med allt detta: Hans spelar också ofta med Putte Wickmans grupp, och han har senast i år kompat gästande amerikaner som James Moody och Toots Thielemans. Sedan förra hösten undervisar han på Musikhögskolan i Stockholm.

– Sen jag kom till Stockholm 1986 har allt gått så fort att jag knappast hunnit förstå det, men ju mer jag spelar, desto angelägnare känns det, säger han.

Han har hösten fulltecknad, och om allt går planenligt far han i början av nästa år till USA med Arne Domnérus kvintett, där i övrigt trumpetaren Peter Asplund, Jan Lundgren och Johan Löfcrantz ingår.

Hinner en man med Hans arbetsschema med något vid sidan av musiken?

– Tidigare fotograferade jag mycket, och en gång var jag faktiskt inställd på att bli fotograf, gick kurser och satt i mörkrum. Jag har alltid varit intresserad av böcker, för närvarande mest ryssar som Tjechov och Dos-tojevskij. Det finns en likhet mellan musik och litteratur, att man kan läsa mellan rader-na. Det är klart att jag inte har så gott om tid, men ibland är det långa restider till spelningar, och eftersom vi ofta kommer från olika håll, händer det att jag reser ensam med flyg, buss eller tåg. Då kan det till och med bli tid till tjocka volymer som 'Bröderna Karamasov'.

Hans, som finner glädje i att gå till grunden med allt han företar sig, har självfallet funderat åtskilligt över basspelets roll och funktion.

– Man befinner sig ju i en mittpunkt mellan harmonier och rytm, och det gäller att spela basgångar med så tydliga linjer att kompet låter så 'tight' som möjligt. Det som gör en bra basist är 'timing', intonation, tonval och klang. Ju mer man spelar, desto klarare inser man att den enklaste lösningen oftast är den bästa. Men 'simple isn't easy', som Red Mitchell så rätt uttryckte det. Han kunde med ett fåtal toner hitta en låts kärna. Och trummisen Leif Wennerström t ex – han slår inte ett onödigt slag, för han har också hittat den där lilla grejen, som det säkert kan ta en livstid att finna. Hans trumspel är som en våg att åka på.

NÄR MAN SPELAR ett akustiskt instrument som kontrabas – låt vara med viss elförstärkning – är ljudbalansen inom gruppen oerhört viktig, påpekar Hans.

– Om volymen blir för stark, skadas den akustiska känslan, och det blir jobbigare att ta vara på nyanser. Basens roll och möjligheter skiftar beroende på gruppens storlek. I duo och trio kan man ibland vara lite friare, medan storband kräver tydligare signaler. I och med att jag spelar i många sammanhang, får jag spela med trummisar, som har olika spelsätt, och det är inspirerande.

Med både Dompan och Ronnie Gardiners grupper är det mycket 4/4, ibland i ovanliga tempon, med Rebecka är det myck-

et 'beat', och med Claes Janson är det allt från 4/4 till mer funkbetonat.

– Jag brukar lyssna på Paul Chambers och Philly Joe Jones eller på George Mraz och Al Foster för att hitta det specifika i deras samspel. Under en period plankade jag alla möjliga basister och även andra instrumentalister som Sonny Rollins, Doug Raney, Jim Hall, Pat Metheny och Wynton Kelly. Nu försöker jag i stället transkribera en låt per vecka. Jag lyssnar på pianotrios –

Tommy Flanagan, Hank Jones, Keith Jarrett – och på vokaljazz av bl a Shirley Horn, Frank Sinatra och Carmen McRae.

Om man frågar Hans vad slags musiker han är, beskriver han sig helst som traditionsmusiker.

– Det finns de som tycker att det är konstigt att man spelar musik man inte är uppvuxen med. Om man följde deras resonemang, skulle en musiker i min ålder överhuvudtaget inte spela jazz. Men det går inte i

dag att tänka i termer av gammalt och nytt. Jag vill påstå att det alltid finns något i varje stil och tidsepok, som lever vidare genom att en ny generation tar upp vissa element och bidrar med sin personlighet för att föra musiken vidare. Bra musik har ingen datumstämpel!

INTERVJU: ALBREKT VON KONOW
FOTO: CHRISTER LANDERGREN